

Norges Miljøvernforbund

Postboks 593

5806 BERGEN

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030 Oslo

postmottak@kld.dep.no

Bergen 23.01.2023

Miljøvernforbundet vil ha forbud mot skiseiling/kiting nær vinterbeiter, kalvingsområder og trekkruiter i alle våre 23 villreinområder.

Hvis villreinen skal overleve som art, må den alvorlige situasjonen villreinen befinner seg i tas på dypeste alvor. Forvaltningsmyndighetene og alle berørte kommuner må sørge for at villreinen har nødvendig «urørt» areal til sin nomadiske livsførsel. Vi vet at en slik begrensning av menneskelig bruk av naturen vil komme i konflikt med Allemannsretten, men å ta vare på naturen og dens arter må være «Allemansplikten».

Skiseiling/kiting i feile områder er en katastrofe for villreinen. “Mennesket med kjempeørnen” kan fort bli dyrenes svøpe.

Menneskene har jaktet villrein i 10 tusener av år. Villreinen har derfor utviklet en overlevelsesstrategi som påvirker alt fra flokkstørrelse, valg av beite- og kalvingsområder og ikke minst fluktadferd. Villreinen frykter mennesket som det frykter ulv, jerv og kongeørn. Kombinasjonen menneske, stor fart og “kjempeørnen” på himmelen vil fremstå som ekstremt farlig for villreinen.

Villreinen opptrer som den alltid har gjort, men menneskelig påvirkning gjør at arealene som er tilgjengelig for dem blir oppdelt og i tillegg stadig krymper. Det vi ser på som enorme områder av urørt natur, fremstår for villreinen som en liten “klatt”. De har medfødte behov og egenskaper som gjør villreinen til et av dyrene som er i stand til å gjennomføre de lengste sesongtrekkene som gjøre hos landlevende dyr. Våre krav til kraftressurser, veier/ jernbane og fritidsboliger lager de fleste av de permanente hindringene villreinen møter og som splitter opp arealene som er tilgjengelige. Villreinen skyr områder med stor menneskelig aktivitet. Fritidsboliger i seg selv er ikke noe stort problem. Villreinen kan beite tett inntil husveggen, så lenge det ikke er mennesker der. Her, som med mindre fjellveier, er det omfanget av bruk og graden av menneskelig forstyrning som blir legger føringene for hvor avgjørende hindringen blir.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593

5806 BERGEN

Skuteviksboder 24

Bank: 9521.05.71982

Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261

Grønland

0134 OSLO

Tlf: 55 30 67 00

Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446

9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125

Epost: nord@nmf.no

Menneskers bruk av naturen er blitt vesentlig større og mange nye grupper av brukere er kommet til. Antallet naturbrukere i villreinens områder som stadig trenger dypere inn på dyrenes territorier bidrar til å ødelegge villreinens muligheter til å gjennomføre sine naturlige sesongtrekk mellom beiteområder/kalvings områder som er nedarvet gjennom tusener av år.

Veidemannstankegangen finnes fortsatt hos en rekke tradisjonelle friluftsmennesker og jakt, fiske og bærplukking er for denne gruppen en naturlig del av naturbruken, men den er satt under press av et friluftsliv i drastisk endring. Stadig flere naturbrukere med lite eller ingen kunnskap om naturen vil nå bruke den, noe som medfører en stadig større belastning på naturen og artene som lever der. Ny teknologi som ekstremklær, kite, skiutstyr, sykkel (med og uten motor) og moderne aktiviteter, har fått frem nye trender innen menneskelig naturbruk og menneskelig påvirkning. Hundekjøring blir også stadig mer populært og hundespennene har selvfølgelig evnen til å trenge dypt inn i villreinområdene. Her bør forvaltningsmyndighetene/kommunene også være på vakt og eventuelt også innføre begrensninger eller tilrettelegg for bruk av egnede områder.

I enkelte områder er bruken av merkede/kvistede løyper så stor at villreinen ikke vil nærme seg. Langt mindre krysser slike "stier". I Rondane og på Hardangervidda følger 95% av turgåerne merkede ruter. Det er da verdt å merke seg at stier som benyttes av mer enn 30 personer pr dag forstyrrer villreinen i den utstrekning at den holder seg lengre borte fra stien. Den krysser stien sjeldnere, slik at stien til slutt blir en barriere.

Likevel er ferdsel til fots eller på turski mulig å styre gjennom fornuftig arealdisponering, der hensyn til villreinen må telle mer enn menneskelige ønsker og interesser. Turløypene, både sommer som vinter, er det mulig å endre på for å ta hensyn til og tilrettelegge for at villreinen kan gjennomføre side vandring mellom sommer-/vinterbeiter og kalvings områder. Norske fjellområder kan i vest tilby gode sommerbeiter. Om vinteren er det områdene i øst som har best tilgang av vinterbeite. Det har vært trekkruiter mellom disse områdene i uminnelige tider noe som er godt dokumentert gjennom spesielt fangstminner. Våre menneskelige barrierer deler opp leveområdene og svekker derved fjellområdenes evne til å gi dyrene det de behøver for å opprettholde god kondisjon, ernæring og reproduksjon. Menneskelig forstyrrelser fører til tap av beitetid som skyldes stadig årvåkenhet med tilhørende fluktrespons.

Villreinens mattilgang er på sitt laveste gjennom vinteren noe som fører til at dyrene er på sitt svakeste og mest sårbare på denne tiden. At dyrene når vinterbeitene og får være i fred der er derfor av vesentlig betydning for overlevelse, fødselstall og kalvevekt. Men skiseilere/kitere ønsker seg store hvite vidder og bort fra merkede traseer. De kan forflytte seg langt inn uberørte villreinområder stille, raskt og med "kjempeørnen" på himmelen over seg. En turgåer på ski som møter villrein kan villreinen bare trekke seg unna, men kjempen på himmelen vil skremme dem på kilometers avstand. Skiseileren har kanskje ikke engang sett villreinen, men dyrene har sett kiten, og den beveger seg fort! Resultatet av et slikt "møte" mellom skiseiler/kiter og villrein vil ofte utløse en panikkreaksjon hos villreinen. Det vil selvfølgelig stresse de allerede svekkede dyrene, hindre dem i å få ro til å beite, øke energiforbruket, jage dem vekk fra deres vante traseer men, det kan også medføre dyrene tar dårlige veivalg som igjen kan koste dem livet. Utfør stup, inn i rasfarlige områder etc. Forvaltningen må søke å unngå at villreinen blir forstyrrt gjennom vinteren.

Vi ønsker ikke skiseilere/kitere til livs! Vi ønsker å redde de norske villreinstammene. Dessverre er det ofte sånn at skiseilere/kitere søker til de samme områdene som villreinen gjør. Der interessene krysser, må noen vike. For menneskene er det lek, rekreasjon og naturopplevelse. For villreinen er det spørsmål om å overleve. Det er derfor åpenbart at det ikke skal være villreinen som må vike!

Det må være akseptabelt å omdirigere og endre traséer slik at man kan beskytte villreinens vinterbeiter og trekkruiter frem til disse. Det vil være viktig for alle brukere av fjellet men det er spesielt viktig med hensyn til skiseilere/kitere. Som et konkret eksempel på et grep som lett bør kunne gjøres på Hardangervidda: Det kan må være formålstjenlig og fornuftig å skjerme områdene sør for RV7. I områdene nord for RV7 er det på grunn av CWD situasjonen lite ønskelig at villrein oppholder seg og skiseiling/kiting kan være «positivt». I andre villreinområder vil det være mulig å gjøre andre tilpasninger.

Hvor villreinen har trekkruiter, vinterbeiter og kalvingsområder bør være godt kjent i alle våre villreinområder. Det må derfor være enkle grep som kan tas for å gi villreinen ro om vinteren.

Norges Miljøvernforbund ber herved departementet få på plass nødvendige bestemmelser for et slikt forbud snarest. Spesielt for Hardangervidda haster det. Villreinen må få ro i vinter!

Ruben M Oddekalv
Leder

Jon Bakke
Jurist